Bulletin trimestriel janvier - mars 2007 / *Driemaandelijks tijdschrift januari - maart 2007*

Vol. 18 N°1

Musée Juif de Belgique | Joods Museum van België

Fonds Jacob Salik

SOMMAIRE — INHOUD

ÉDITORIAL	- 03 -	*EDITORIAAL*
COUP DE CŒUR	- 04 -	*COUP DE CŒUR*
ACQUISITIONS	- 06 -	*AANWINSTEN*
ÉVÉNEMENTS	- 08 -	*EVENEMENTEN*
ACTIVITÉS	- 10 -	*ACTIVITEITEN*
INFORMATIONS PRATIQUES	- 15 -	*PRAKTISCHE INFORMATIE*

ÉVÉNEMENTS | EVENEMENTEN

LA VISITE DE MADAME FADILA LAANAN, MINISTRE DE LA CULTURE, DE LA JEUNESSE ET DE L'AUDIOVISUEL

C'est le 16 janvier dernier que Madame Laanan, accompagnée de son chef de cabinet M. Gilles Mahieu, nous a fait l'honneur de venir visiter l'exposition du moment et rencontrer quelques membres du conseil d'administration et toute l'équipe scientifique de notre institution.
Nos invités ont pu découvrir les trois niveaux de l'exposition et exprimer leur sentiment sur ce parcours varié et coloré. Au moment de la présentation succincte de l'histoire des familles juives à Molenbeek, Madame Laanan rappela qu'elle fut elle aussi une résidente de la commune et se montra particulièrement sensible à cette page d'histoire locale.

Cette rencontre se termina par un cordial vin d'honneur durant lequel un ouvrage du photographe Frédéric Brenner fut offert par le président, le baron Schnek à Madame la ministre en témoignage de reconnaissance de notre institution pour le soutien financier apporté par le ministère concerné.

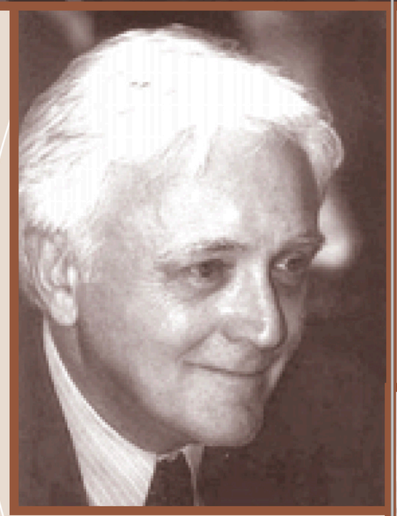
HET BEZOEK VAN MEVROUW DE MINISTER FADILA LAANAN

*Op 16 januari van dit jaar heeft mevrouw de minister van Cultuur, Jeugd en Audiovisuele Media van de Franse Gemeenschap, vergezeld door haar kabinetschef de heer Gilles Mahieu, een bezoek gebracht aan onze huidige tentoonstelling Joodse Levensroutes en Ankerplaatsen en hierbij enkele leden van de Beheerraad alsook de voltallige wetenschappelijke staf van het JMB ontmoet.
De genodigden hebben aandachtig de over drie verdiepingen verdeelde expositie bekeken en waren geboeid door het gevarieerde en kleurige parcours.
Toen in het kort de geschiedenis van de joodse families in St.-Jans-Molenbeek werd geschetst, vertelde mevrouw Laanan dat ook zij in die gemeente heeft gewoond. Ze leefde dan ook duidelijk mee met deze bladzijde lokale geschiedenis.*

Aan het slot van deze ontmoeting werd het glas geheven met onze gasten. Uit erkentelijkheid van het JMB voor de financiële steun van de minister bood JMB-voorzitter baron Schnek haar hierbij een explaar aan van het fotoboek van Frédéric Brenner.

LA VISITE DU PR. ELIE BARNAVI

À l'occasion de l'invitation du Pr. Barnavi pour les conférences des Mardis du Musée, dans le cadre de l'exposition temporaire, celui-ci est venu découvrir "la Schoule de Molenbeek" avec un de ses proches collaborateurs, M. Nicolas Saint-Cyr, muséologue et concepteur de l'exposition "Dieux Modes d'emploi". Ce fut l'occasion pour le secrétaire général et l'équipe scientifique d'échanger autour d'une table des idées et des suggestions pour la scénographie de notre future exposition permanente.

BEZOEK VAN PROFESSOR ELIE BARNAVI

In verband met de voordracht die professor. Barnavi op 27 februari houdt in de reeks De Dinsdagen van het Museum, heeft hij de de JMB-tentoonstelling over de sjoel in Molenbeek Joodse Levensroutes en Ankerplaatsen bezocht, in gezelschap van een van zijn naaste medewerkers, de museoloog Nicolas Saint-Cyr, van wie ook het concept is voor de tentoonstelling "God(en): een handleiding". Tijdens een rondetafelgesprek hebben de secretaris-generaal en de wetenschappelijke staf met de heer Saint-Cyr ideeën en suggesties de revue laten passeren voor de scenografie van de toekomstige permanente tentoonstelling in het JMB.

LA VISITE DE MONSIEUR LUCIEN LAZARE

L'ancien résistant et historien Lucien Lazare, prix de l'Amitié judéo-chrétienne de France (2003) est venu, accompagné de son épouse, rendre visite aux principaux représentants du judaïsme belge à l'invitation du Comité belge du Mémorial Yad Vashem désireux de suivre le modèle de la France. En effet, il s'agit de rendre un hommage aux Justes "de Belgique" par la création d'un mémorial. En tant que membre de la commission de désignation des Justes des Nations à l'Institut Yad Vashem (Jérusalem), M. Lucien Lazare a pu apporter sa pleine contribution à une fructueuse réflexion. Il reste à trouver l'endroit le plus propice pour l'érection d'un tel monument à Bruxelles.

BEZOEK VAN DE HEER LUCIEN LAZARE

*De oud-verzetsman en historicus Lucien Lazare, winnaar van de prijs voor joods-christelijke Vriendschap van Frankrijk (2003) heeft samen met zijn echtgenote een bezoek gebracht aan het JMB en hier de voornaamste vertegenwoordigers van het Belgische jodendom bezocht. Dit was op uitnodiging van het Belgische Comité voor het Yad Vashem Memoriaal; het Comité wil nl. graag het Franse voorbeeld volgen. Met de oprichting van een gedenkteken wil het Comité een eerbetoon creëren aan de "Rechtvaardigen van België". Als lid van de commissie die de Rechtvaardigen onder de Naties aanduidt voor het Yad Vashem-Instituut (Jeruzalem), heeft hij heel wat elementen voor een vruchtbare reflectie aangebracht.
Nu gaat het erom, in Brussel de meest geëigende plaats voor zo'n monument te vinden.*

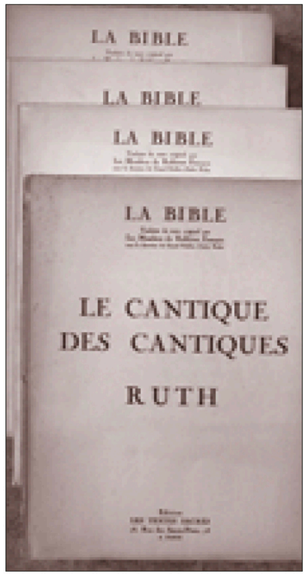
DERNIÈRES ACQUISITIONS

PARCE QUE LA VOCATION PREMIÈRE D'UN MUSÉE EST DE COLLECTIONNER, CONSERVER ET PRÉSENTER DES OBJETS ET DOCUMENTS AU PUBLIC, NOUS VOUS PROPOSONS DE DÉCOUVRIR QUELQUES-UNES DE NOS DERNIÈRES ACQUISITIONS.

RECENTE AANWINSTEN

HET IS DE HOOFDOPDRACHT VAN EEN MUSEUM, VOORWERPEN EN DOCUMENTEN TE VERZAMELEN, TE BEWAREN EN DEZE AAN HET PUBLIEK TE TONEN. HIERONDER EEN OVERZICHT VAN EEN AANTAL RECENTE AANWINSTEN EN SCHENKINGEN.

LIVRE / *BOEK*

"La Bible"
Traduite du texte original du Rabbinat Français sous la direction du Grand Rabbin Zadoc Kahn , 10 volumes, Edition Les Textes Sacrés, Paris, 1926, 38 x 28 cm.
Don de Mme Hélène Kalinski

"La Bible" (De Bijbel)
In het Frans vertaald door het Franse Rabbinaat, onder leiding van Opperrabbijn Zadoc Kahn, 10 delen, Edition Les Textes Sacrés, Parijs, 1926
38 x 28 cm.
Schenking van mevrouw Hélène Kalinski

Zadoc Kahn (Mommenheim, 1839- Paris, 1905) fut Grand Rabbin de France de 1889 à sa mort. Figure parmi les fondateurs de la Société des Etudes Juives à Paris d'où sortira la célèbre *Revue des Etudes juives*. Sa lutte contre l'antisémitisme trouvera son apogée dans l'affaire Dreyfus.

Cette édition, limitée à 200 exemplaires, dite aussi Bible du Rabbinat, bilingue hébreu-français comprend les 24 livres de la Bible hébraïque. De grande qualité, quoique datant dans sa rédaction de la fin du XIXe siècle, avec le concours de nombreux collaborateurs, elle reste aujourd'hui très appréciée.

Zadoc Kahn (Mommenheim, 1839-Parijs, 1905) was van 1889 tot aan diens dood Opperrabbijn van Frankrijk. Hij was één van de grondleggers van de Société des Etudes Juives (Vereniging voor Joodse Studies) in Parijs die het bekende Revue des Etudes juives zou uitgeven. Zijn strijd tegen het antisemitisme vond zijn hoogtepunt in de Dreyfus-affaire.

De tweetalige (Hebreeuws-Frans) Bijbel van Zadoc Kahn, ook wel Bible du Rabbinat (Bijbel van het Rabbinaat) genoemd omvat de 24 boeken van de Hebreeuwse Bijbel. Deze Bijbel, opgesteld in samenwerking met tal van medewerkers aan het eind van de 19de eeuw, is van een grote kwaliteit en wordt tot op de dag van vandaag nog steeds zeer geappreciëerd.

ORFÈVRERIE / *EDELSMEEDKUNST*

Ce bouton porte sur l'avers les armes de la famille des barons de Rothschild ainsi que la devise "Concordia Industria Integritas". Famille originaire de Francfort-sur-le-Main, dont l'ancêtre Isaac Elchanan Rothschild a calqué son nom de famille sur une enseigne "Zum Roten Schild". Cette famille de banquiers et financiers, était, par les réseaux familiaux des cinq fils de Mayer Amschel, présente principalement en Allemagne, Angleterre, France et Belgique.

Très ancien magasin parisien, "À la belle jardinière" a été créé en 1824 et propose depuis 1856 le concept de la confection finie et en série, à un prix adapté à la nouvelle clientèle des classes moyennes. Notons que la marque du magasin figure sur l'envers du bouton et que cette pratique a été instaurée depuis 1888.

Op de voorzijde van deze knoop staat het familiewapen van de Rothschilds met de wapenspreuk "Concordia Industria Integritas". Isaac Elchanan Rothschild, de voorouder van deze uit Frankfurt/Main afkomstige familie had zijn familienaam op het schild "Zum Roten Schild" laten aanbrengen. Via familienetwerken van Mayer Amschels 5 zonen had deze familie van bankiers en financiers zich vooral gevestigd in Duitsland, Engeland, Frankrijk en België. De zogeheten tak "van Parijs" stamt af van James (1792-1868).

De in Parijs reeds in 1824 opgerichte zaak "A la belle jardinière" begon in 1856 betere confectiekleding aan te bieden tegen een prijs die de nieuwe klanten van de middenklasse zich konden veroorloven. Het merk van deze winkel staat op de achterkant van deze knoop, een gewoonte die in 1888 werd ingevoerd.

Bouton de livrée
Métal cuivré
2,8 cm. diamètre
Fin XIXe siècle, Paris
Don de M. Geoffrey de Moreau

Livreiknoop
Koperkleurig metaal
Diameter 2,8 cm
Eind 19de eeuw, Parijs
Schenking van dhr. Geoffroy de Moreau

GRAVURE / *PRENT*

Moshe Eléazar Castel
(Jérusalem
1909- 1992)
"Shalom"
Lithogravure
en couleurs
62 x 48 cm.
Don de
M. Igal Sivan

Moshe Eléazar Castel
(Jeruzalem
1909- 1992)
"Shalom" (Sjalom)
Kleurenlitho
62 x 48 cm.
Schenking van
M. Igal Sivan

Artiste peintre et sculpteur issu d'une famille d'origine séfarade très ancienne, et figurant parmi les membre fondateurs du "modernisme" en Israël. Castel étudia à l'Académie Julian à Paris et y vécut de 1927 à 1940. Revenu en Israël, il se fera connaître par ses vitraux, son œuvre sculptural en forme de stèles taillées dans le basalte ainsi que par ses grandes réalisations murales.

La gravure présentée s'inspire d'une forme ancienne d'écriture-inventée par l'artiste- soulignée par l'utilisation du basalte sur une teinte proche de celle du désert. Les caractères ne peuvent être déchiffrés mais sont reconnaissables par "l'esprit des temps immémoriaux qui appartiennent à l'humanité entière". Cette œuvre ironise quelque peu sur l'intérêt quasi maniaque des Israéliens pour leur passé archéologique.

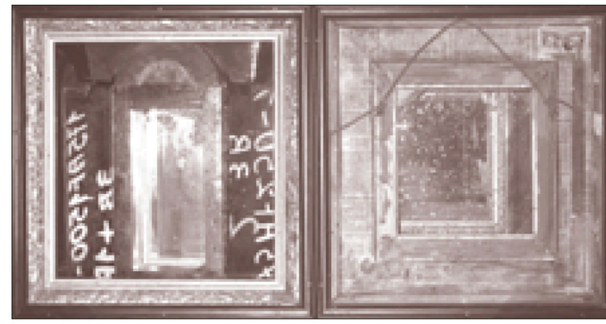
De kunstschilder en beeldhouwer Moshe Eleazar Castel kwam uit een zeer oude sefardische familie en geldt als één van de grondleggers van het "modernisme" in Israël. Castel woonde in Parijs van 1927 tot 1940 en studeerde daar aan de Académie Julian. Terug in Israël werd hij bekend door zijn gebrandschilderde ramen, zijn basalten stèlevormige sculpturen evenals door zijn monumentale muurschilderingen.

**Dit werk is geïnspireerd op een door de kunstenaar bedachte oude schriftuur – geaccentueerd door het gebruik van basalt op een kleur die aan de woestijn doet denken. De letters zijn niet te ontcijferen, maar zijn te herkennen aan "die sfeer van onheuglijke tijden die de hele mensheid toebehoren".
Met dit doek drijft hij een beetje de spot met de manie van de Israëliërs voor hun archeologisch verleden.**

SCULPTURE / *SCULPTUUR*

Ina Lichtenberg (Varsovie, 1947) "recto-verso", 2004
56 x 106 x 27,5 cm. Don de Mme Ina Sephiha-Lichtenberg

Ina Lichtenberg (Warschau, 1947) "recto-verso",
200456 x 106 x 27,5 cm. Schenking van mevrouw Ina Sephiha-Lichtenberg

Née en 1947 à Salzbourg, d'un père seul survivant d'une famille vivant dans le ghetto de Varsovie et d'une mère seule rescapée d'une famille décimée à Saint-Pétersbourg, Ina Lichtenberg fait partie d'une génération pour laquelle le sentiment d'abandon est très présent. L'élément autobiographique est certes un moteur de l'élaboration de l'œuvre. L'artiste ramasse, collectionne et récupère des "objets qui construisent un imaginaire" de souvenirs.

Les objets sont assemblés, mis en scène dans une boîte-valise derrière un écran de verre au travers duquel le regard doit passer pour entrer et découvrir un monde personnel. Certaines de ces "boîtes habitées" révèlent, au-delà de leur caractère intimiste, privé, des thèmes historiques. Ici en l'occurrence, il s'agit du thème de la shoah.

Ina Lichtenberg werd in 1947 geboren in Salzburg. Haar vader was de enige van zijn familie die het getto van Warschau had overleefd en haar moeder was de enige van haar familie die de pogrom van Sint-Petersburg had overleefd. Ina maakt hierdoor deel uit van een generatie bij wie gevoelens van verlatingsangst daarom zeer aanwezig zijn. Haar oeuvre is sterk doordrongen van autobiografische elementen. De kunstenares vergaart, verzamelt en recupereert "objecten die een fantasiewereld" van herinneringen opbouwen.

De objecten worden samengevoegd en opgesteld in een doos-valies achter een glazen scherm waar men doorheen moet kijken om deze persoonlijke wereld binnen te gaan en te ontdekken. In sommige van deze "bewoonde" dozen zijn - afgezien van hun intimistisch en persoonlijk karakter - ook historische thema's te herkennen. Dit werk verwijst met name naar de Sjoa.